

خوشکه که م

چۆن پرسیار ده که ی سه باره ت به ئایینه که ت ؟

وه رگی پانی به ده ستکاریه وه
دایکی سونه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول
الله وعلى آله وصحبه وم والاه، وبعد:

به لئی هه موومان ده زانین که شارهزا
بوون له ئایینه که مان، و گه پان و پرسیار
کردن ده رباره ی شتیکی پیویسته، و
کاریکی گرنکه، چونکه پیشه وایانی ئیمه
که ئافره تانی سه حابه ن ﷺ، داوای
ئه وه یان کرد له پیغه مبه ری خوا ﷺ که
پۆژتیکیان بۆ دیاری بکات - ههروه کو له
فه رمووده ی (صحیح) دا هاتوه - بۆ
ئه وه ی تییدا ئامۆژگاریان بکات، و به
هۆیه وه شاره زای ئایینه که یان بن .

وه گومانیش له وه دا نییه که ئه م کاره
کاریکی چاک و دروسته - مه به ستم:
پرسیار کردنه سه باره ت به ئایین بۆ
شارهزا بوون لئی - ههروه کو دایکی
برواداران فه رموویه تی: (نَعْمَ النِّسَاءُ نِسَاءُ

الْأَنْصَارِ لَمْ يَمْنَعُهُنَّ الْحَيَاءُ] أن يسألن عن
الدين [وَأَنْ يَتَفَقَّهْنَ فِي الدِّينِ)^(۱) .

واته: باشترین ئافره ت ئافره تانی
ئه نصاره شهرم و حه یا وای لئ نه ده کردن
که ریگر بیته له شارهزا بوونیان له ئاداب
و ئه حکامه کانی ئایینه که یان، و پرسیار
کردن یان سه باره ت به ئایین .

یان پیشینه فه رموویانه: دوو جوړه
که س هه ن فییری زانیاری نابن، شه رمن، و
خۆبه زل زان .

پاشان خوشکه کانم ئه وه ش بزنانن که
خوای پهروه ردگار فه رمانمان پی ده کات
به وه ی که ئه گه ر شتیکیمان نه زانی ئه وا
پرسیار بکه یان له زانیان و مامۆستایانی
ئایینه که مان، ههروه ک فه رموویه تی:

(۱) (رواه البخاري ومسلم، والزيادة عند أبي داود، وحسنه
العلامة الألباني في: صحيح سنن أبي داود، برقم: ۳۱۶، و
في: صحيح سنن ابن ماجه، برقم: ۶۴۲) .

﴿ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾^(۲) .

واته: پرسیار له زانایان و مؤستایانی
ثایینی بکه، نه گهر شتیکتان نه زانی .

وه پیغه مبهری خو اش ﷺ
فه رمویه تی:

(أَلَا سَأَلُوا إِذْ لَمْ يَعْلَمُوا، فَإِنَّمَا شِفَاءُ الْعِيِّ السُّؤَالُ)^(۳) .

واته: خو پرسیاریان بگردایه که
نه یانزانی، به پاستی چاره سهری نه زانی
پرسیار کردنه .

هه روه ها بزانه خوشکی موسلمانم: که
پیویسته له سه ر من و توش له کاتی
پرسیار کردنه کانماندا، هه ندیک ئاداب و
سنور ره چاو بکهین، که نه مهی خواره وه
هه ندیک ناموزگاری و ریئماییه له و
باره یه وه که په یوه سته به ئاداب و
شیوازی پرسیار کردن، به لکو خوی
په روه ردگار من و توشی پی سوودمه ند
بکات:

یه گه هه: پیویسته له سه رت پرسیار
له و مامؤستایانه بکهی که خاوه ن
زانیارین، و به دوایدا ده گه ریئن، نه وانهی
که ناسراون به وهی که خاوه ن زانیاری
دروست و ره سه نن، و خاوه ن
بیروباوه پیکی دروست سه لامه تن، و
په یرو و مه نهه جیشیان پروون و ئاشکرایه
له سه ر په یرو و مه نهه جی پی شینه و
سه له فی نه م ئوممه تن، نه ک له هه موو
که سیکی به ناو مامؤستا و خوشوبه یینه ر
به زانایان .

وه نه و ووته یه ی پی شه وا (ابن سیرین)
ت له یاد بیئت که فه رمویه تی:

(إِنْ هَذَا الْأَمْرُ دِينٌ، فَاَنْظُرُوا عَمَّنْ
تَأْخُذُونَ دِينَكُمْ) .

واته: نه وهی که ئیوه له سه رین
ثایینه، جا بزائن و بروانن له کیوه
ثایینه که تان وهر ده گرن؟! .

جا خوشکه که م نه که ی ثایینه که ت
بکه یته بووکه شووشه ی دهستی نه م و
نه و، و هه ر که س به ناوی ثایینه وه هاته
سه ر پادیویه ک یان ئیزاعه و که نالیک
پرسیاری ئاراسته بکهی، چونکه هه موو

(۲) (النحل: ۴۳) .

(۳) (حسنه العلامة الألبانی فی: صحیح سنن أبی داود،

برقم: ۳۳۶) .

واته: ناز و مه کر مه که ن له کاتی
 قسه کردنتاندا، چونکه رهنگه ئەو که سه ی
 که نه خوشی له دلدا هه بیته کاریگر بیته
 به ووته کانتان، و شتیکی له دلدا دروست
 بیته به رامبه رتان، با ووته که شتان
 ووته یه کی عاده تی بیته .

پیشه کی به سه لام کردن ده ست پی
 بکه وپاشان راسته وخو پرسیاره که ت
 ناراسته ی ماموستا که بکه، نه وه که ئەوه ی
 که ماموستایه که ده گی ریته وه جار یکیان
 خوشکیک ته له فونی بو ده کات بو ئەوه ی
 پرسیار ی لی بکات، و پی ی ووت: ماموستا
 ته له فونم بو کردی پیش ما وه یه که،
 وه لامت نه بوو! ئەوه خیر بوو؟!
 ماموستا که ش ده لیت پیم ووت: ئەو کاته
 نه خوش بووم، ئەویش ووتی: ئەی خو
 پۆشتوی بو لای دکتور؟ ... وه به م
 شیوه تا کو چیرۆکه که ده گاته کوتایی .

جا ته ماشای حالی ئەم خوشکه
 موسلمانه بکه ن، خو له وانه شه مه به ستی
 خیر بیته له پرسیاره که ی له حالی
 ماموستا که و پۆشتن یان نه پۆشتنی بو
 لای دکتور هتد، به لام بو وه ها؟!
 یه کسه ر پرسیاره که ت بکه، و ئەوه ش

که سیک شایسته ی ئەوه نییه که تو
 ئایینی لی وهرگریته .

٥٥٥٥: سنووری پرسیاره که ت دیاری
 بکه و باسی چیرۆکی ژیان ی خوت بو
 ماموستا که باس مه که، بویه پیش ئەوه ی
 پرسیار بکه ی هه ول بده چۆنیته
 پرسیاره که ت به شیوه یه کی پوون و
 ئاشکرا و ئاسان و به کورتی دیاری بکه ی.
 بویه ده بینین ئەو خوشکانه ی که ئەم
 خاله ره چاو نا که ن زۆربه ی جار به
 پرسیاره که یان ماموستا که نار ه حه ت
 ده که ن، به وه ی که سه رگوزشته ی ژیان ی
 خویانی بو باس ده که ن له
 پرسیاره که یاندا، ئاشکرا شه ئەو کاره
 شتیکی نا قولایه و پیویست نییه .

سه ی ٥٥٥٥: با شیوازی پرسیاره که ت
 جدیه تی پیوه دیار بیته، به شیوه ک پوون
 و ئاشکرا بیته، هیچ ناز و دریزه دادریه کی
 تیدا نه بیته، هه روه کو خوی په روه ردگار
 فه رموویه تی:

﴿ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي
 قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴾ (٤)

پارستیه‌کان، و پاریزه‌ریشمان بیّت له
هه‌موو خراپه‌یه‌ک .

چوارمه: ئە‌گەر ده‌کریت و ده‌توانیت
باشتر وایه پرسیاره‌که بده‌ی به
میرده‌که‌ت، یان براهه‌ت، یان کورپه‌که‌ت،
ئە‌وان له جیاتی تو پرسیاره‌که ئاراسته‌ی
مامۆستا‌که بکه‌ن، به‌لام ئە‌گەر نه‌کرا و
نه‌بوو، یان ئە‌وانه له مال نه‌بوون، ئە‌وا به
خۆت پرسیاره‌که بکه، و هیچ دوو پرای
دلە پراوکێ‌ی لی مه‌که .

پینجه‌م: ئە‌گەر هه‌ر شتیکت له باره‌ی
ئایینه‌که‌ته‌وه له لا ئاشکرا نه‌بوو، و
نه‌تزانێ، ئە‌وا دوو پرا و دلە پراوکیت نه‌بیّت
له پرسیار کردندا، با پرسیاره‌که‌ش
هه‌ندیک جیگه‌ی شه‌رم بیّت له لات، وه بۆ
ئە‌مه‌ش هه‌موو جارێک بیر له‌وه‌ فرمانه‌ی
خوای په‌روه‌ردگار بکه‌وه که
فه‌رموویه‌تی:

﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا
تَعْلَمُونَ﴾^(۷). یان پرسیاره‌که‌ی (أم سلیم)
یادی خۆت بخه‌ره‌وه که له پیغه‌مبه‌ری
خوای ﷺ کردی، و فه‌رمووی:

بزانه که هیچ تاوانبار نابیت له لای خوای
په‌روه‌ردگار ئە‌گەر پرسیار نه‌که‌ی له
حالی مامۆستا، وه ئە‌وه‌ش بزانه که ئە‌وه
مامۆستایه‌ش که تو پرسیارێ ئاراسته
ده‌که‌یت مرۆقه و قابیله به‌هه‌له و
گاریگه‌ر بوون به‌وته‌کانت، هه‌روه‌کو
پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی:
(كُلُّ بَنِي آدَمَ خَطَّاءٌ ...)^(۵) .

واته: هه‌موو مرۆقیک له نه‌وه‌کانی
ئاده‌م ده‌که‌ویته هه‌له‌وه هتد .
وه فه‌رموویه‌تی:

(إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنَ ابْنِ آدَمَ
مَجْرَى الدَّمِ) ...^(۶) .

واته: شه‌یتان به‌ناو له‌شی نه‌وه‌کانی
ئاده‌مدا ده‌سوورپه‌ته‌وه هه‌روه‌کو چۆن
خوین به‌ناو له‌شیاندا ده‌سوورپه‌ته‌وه ...
هتد .

وته‌ش کاریگه‌ری خۆی هه‌یه و، تۆش
کاریک مه‌که هه‌ستی به‌رامبه‌ر به
وته‌کانت ببزوییت، خوای په‌روه‌ردگار
یارمه‌تی ده‌ری من و تۆش بیّت بۆ

(۵) (حسنه العلامة الألباني في: صحيح ابن ماجه، برقم:

٤٢٥١، و في: صحيح الجامع الصغير، برقم: ٤٥١٥) .

(٦) (رواه البخاري) .

(٧) (النحل: ٤٣) .

(www.R-rast.com) یان سایتی

به هه شت (www.ba8.org) .

شەشەم: هه ولی ئه وه بده پیشتەر
هه موو پرسیاره کانت له په رپه یه کدا کو
بکه یته وه، چونکه چهنده ها پرسیار هه ن
به می شکدا دین، به لام به هوی
نه نووسینیان له یاد ده چن، هه رچه نده
هه ولیش بدریت بیر ناکه ونه وه .

ههوتهم: کاتیکی گونجا و شیاو
هه لبرتیره بو خوت و بو ماموستاکه ش که
پرسیاره که تی ئاراسته ده که ی، کاتی
گونجاو و شیاو به نیسبه ت خوته وه ئه و
کاته یه که ژاوه ژاو و زیقه زیقی مندالی
تیدا نه بیته، وه ئه و کاته ش که گونجاوه
به نیسبه ت ماموستاکه وه کاتیکی
به ره به یانی زوو نه بیته که کاتی خه وتنه،
و درهنگ وه ختیش نه بیته که کاتی
نووستن و پشووی ماموستاکه یه، و کاتی
نان خواردنه کانیش نه بیته، یان کاتی
ئه نجام دانی نویره کان نه بیته که
ماموستاکه له نویره جه ماعت ده بیته .

ههشتهم: وه ئه گه ر ئافره تی کیش
هه بیته که ناسراو بیته به زانستی شه رعی
و چاک وه لام دانه وه ی پرسیاره کان، و

(إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ، فَهَلْ
عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْ غُسْلِ إِذَا احْتَلَمَتْ؟) ^(۸) .

واته: خوای په روه ردگار شه رم ناکات له
خستنه پرووی حه ق، ئایا ئه گه ر ئافره ت
له شی گران بوو غوسلی ده که ویته سه ر؟
وه ئه گه ر هه ر له پروت نه هات که
خوت راسته وخو پرسیاره که ئاراسته ی
ماموستاکه بکه ی، ئه و پرسیاره که ت به
شیوه یه کی جوان دیاری بکه و بیده به
یه کی که له دهسته خوشکه کانت، و به باشی
تی ی بکه یه نه له پرسیاره که ت، بو ئه وه ی
پرسیاره که ت به جوانی ئاراسته ی
ماموستاکه بکات، و پاشان وه لامه که ی به
ته وای لی وه رگره، یان ئه گه ر له کوپیک
یان وانه یه کی ماموستاکه ت بووی
پرسیاره که ی بو بنووسه له ناو پارچه
کاغه زیک، و بوی بنیره بو ئه وه ی وه لامت
بداته وه، یان له ریگه ی ئه و سایتانه ی که
شوینی متمانه ن و ماموستایانی متمانه
پیکراو سه رپه رشتی ده که ن پرسیاره که ت
ئاراسته یان بکه، بو ئه وه ی وه لامت
بده نه وه، وه کو: سایتی ریگای راست:

(۸) متفق علیه .

نه ناسراون كه شوينكه وتهى ناره زووه كانيان
بن، سه لامه تن له پووى په پره و
مه نهه جيانه وه .

ده يهه: به جوانى و به باشى له وه لامى
مامؤستاكه تيبگه، و نه گه ر تينه گه يشتى
نهوا داواى نهوه بكه له مامؤستاكه
وه لامه كه ت بؤ دووباره بكا ته وه، چونكه نهو
كاره نايينه و پيوسته له نايينه كه ت
به جوانى تى بگه ت و حالى بى .

له كو تايدا داواكارم له خواى په روه ردگار
هه موو لايه كمان له فيتنه و ناشووب و هه له
بپاريزيت، و وامان لى بكات شوينكه وتهى
ناره زووه كانمان نه بين، و نه م ووتانه شمان له
ته رازووى چا كه كاريه كانمان بزميريت، له
هه له شمان ببوريت، مه به ست هه ر نه وه و
هه ر نه ويشه وه لام دهره وهى به نده كاني، و
پاريزه ريشيانه له هه له و تاوان .

وَأَخِرُ كَحَوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ

الْعَالَمِينَ

وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله

وصحبه وسلم.

سایتی به هه شت

www.ba8.org

1429 کۆچى

شاره زايى هه بيت له نايين نهوا پرسياره كه
ناراستهى نهو بكه پيش نهوهى
پرسياره كه ت ناراستهى پياوان بكهى .

نؤويهه: ورياي شوينكه وتنى
ناره زووه كانت بيت له پرسياره كانتا، بؤ
نموونه نه كهى بلئيت: پرسيار له مامؤستا
فلانه كه س ده كه م، چونكه نهو نه رم و نيان
تره ! يان پرسيار ناكه م له فلانه مامؤستا
چونكه زور توند و تيزه له وه لامه كانيدا !!

يان بلئيت: جاريكى تر پرسيار
ده كه مه وه، چونكه مامؤستاي يه كه م
وه لامىكى توندى پى داوم، به لكو وه لامىكى
نه رم تر بدريمه وه، نه مه ش له لاي زانايان
پى ده ووتريت (تتبع الرخص)، واته: به دوا
گه پانى پوو خسه ت و هه له و ناسانكارى
مامؤستايانى نايينى^(۹) .

چونكه نه م كاره ت پيچه وانهى نهو
خاله يه كه ده بيت پرسياره كان ناراستهى
نهو مامؤستايانه بكريت كه زانيارى
شه رعيان هه يه وبه وه ناسراون، يان به دواى
زانستى شه رعيان ده گه پين، و به وه

(۹) بؤ زياتر ناشكرا بوون له م بابه ته بپوانه
نووسراوى: (پياده كردنى موسلمانان بؤ پوو خسه ت، له
نيوان حه قيقه تى پوو خسه ت، و شوينكه وتنى
ناره زووه كانيان / ناماده كردنى: مامؤستا عدنان بارام)
كه له ژماره يه كى نه م گوڤاره به نرخه دا بلاو كرا وه ته وه .